

10. Карпа М. Теоретичні аспекти поняття «публічний службовець» / М. Карпа // Ефективність державного управління. Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 25. – С. 349–357.
11. Про конфлікт інтересів в діяльності публічних службовців: [проект закону] від 29 квітня 2009 р. № 4420 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4420&skl=7.
12. Рунова Н. Публічна служба в Україні: проблеми дефініції / Н. Рунова // Публічне право. – 2012. – № 3. – С. 269–274.
13. Козаченко О. Генезис публічного права: від становлення до сучасності / О. Козаченко // Право України – 2011. – № 1. – С. 322–325.
14. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В. Авер'янова. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
15. Скакун О. Теорія держави і права : [підручник] / пер. з рос. / Скакун О. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
16. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723–ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
17. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889–VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – С. 60. – Ст. 43.
18. Петришин А. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ : [монографія] / А. Петришин. – Х. : Факт, 1998. – 168 с.
19. Военное право : [учебник]. Серия «Право в Вооруженных Силах – консультант». – М. : «За права военнослужащих», 2004. – Вып. 45. – 640 с.
20. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96–ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

УДК 342.9:347.77

ГАРБУЗ Т.О.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті розглядаються питання адміністративно-правової охорони об'єктів промислової власності та вносяться пропозиції щодо її удосконалення.

Ключові слова: адміністративно-правова охорона, об'єкти промислової власності, спеціальне законодавство, удосконалення адміністративного законодавства.

В статье рассматриваются вопросы административно-правовой охраны объектов промышленной собственности и вносятся предложения по ее усовершенствованию.

Ключевые слова: административно-правовая охрана, объекты промышленной собственности, специальное законодательство, совершенствование административного законодательства.

The article deals with the administrative and legal protection of industrial property and introduced proposals for its improvement.

Key words: administrative and legal protection, industrial property, special legislation, improve administrative law.

Вступ. Досягнення високого економічного і соціального рівня та підвищення добробуту різних верств суспільства потребує розвиненої та добре налагодженої системи правової охорони інтелектуальної власності, що підтримує і зберігає державний потенціал у зазначеній сфері та сприяє залученню інвестицій, стабілізації економіки. Тільки за таких умов вітчизняні і зарубіжні інвестори можуть бути впевнені в тому, що їх права інтелектуальної власності будуть охоронятись.

© ГАРБУЗ Т.О. – здобувач (Науково-дослідний інститут публічного права)

У кожній країні об'єкти промислової власності відіграють все важливіше значення у створенні національних багатств. За останні 100 років технологічне лідерство стало визначальним фактором у створенні національних багатств і забезпечило економічне зростання більшості держав. Звісно, що ці країни не будували свій економічний розвиток виключно на результатах інтелектуальної творчої діяльності, хоча об'єкти промислової власності завжди відігравали важливу роль у досягненні економічних успіхів [1, с. 148].

Нормативно-правове регулювання охорони прав на об'єкти промислової власності має цілу низку питань, що потребують свого роз'яснення: підвищення рівня адміністративно-правової охорони об'єктів промислової власності, удосконалення національного законодавства, його відповідність міжнародним та європейським нормам.

У рамках поставленої мети слід звернути увагу, що удосконалення законодавства та розробка ефективних механізмів адміністративно-правової охорони суб'єктів права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності, що належать таким суб'єктам, є важливим фактором забезпечення зростання науково-технічного потенціалу України. Ця ефективність залежить від досконалості нормативно-правової бази, сформованої інфраструктури національної системи правової охорони інтелектуальної власності, ефективності підготовки та підвищення кваліфікації працівників.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження деяких особливостей нормативно-правового регулювання та адміністративно-правової охорони об'єктів промислової власності.

Результати дослідження. Проблему, що розглядається, досліджували вчені-адміністративісти М. Галантич, О. Орлюк, О. Світличний, О. Тандир, О. Чомахашвілі та інші, а також представники інших галузевих наук. Проте особливості адміністративно-правової охорони об'єктів промислової власності потребують критичного аналізу, оскільки чинне адміністративне законодавство не відображає всі об'єкти інтелектуальної власності, включені до ст. 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

На сьогодні національне законодавство у сфері промислової власності містить у собі як положення, закріплені у конвенціях з охорони об'єктів промислової власності, так і положення, закріплені у директивах ЄС. Водночас складність об'єктів права інтелектуальної власності породжує низку проблемних питань у правозастосовній та практичній діяльності, не останнє місце серед яких посідає проблема визначення законодавчого акта, який необхідно застосовувати в регулюванні відносин, пов'язаних із охороною об'єктів промислової власності.

У правовій системі проявляється багатогранність її структури, що пов'язано, зокрема, із застосуванням певних методів і принципів правового регулювання. Саме тому слід підтримувати думки (які все частіше оприлюднюються в юридичній літературі) стосовно необхідності обговорення проблеми забезпечення балансу приватних та публічних інтересів як одного з основних завдань права на сучасному етапі. Для сфери інтелектуальної власності це, безперечно, є актуальним, оскільки так чи інакше сфера творчої діяльності характеризується перетинанням приватних та публічних інтересів.

У цільному праві проявляються засади як приватного, так і публічного права. Якщо виходити з того, що приватне та публічне право утворюють єдину загальну систему права, то з огляду на їх сутність можна визначити їхнє значення для регулювання тих чи інших відносин за участі приватних осіб, держави, державних органів тощо. І залежно від того, яка група відносин аналізується, слід робити висновок щодо превалювання приватних або публічних елементів в їх регулюванні. Тобто відносини, залежно від їх конкретного змісту, підлягають регулюванню на засадах приватного або публічного права [2, с. 5–6].

Законодавство в сфері промислової власності має свої характерні засоби і інструменти регулювання, які виявляються у визначенні об'єктів промислової власності, відповідності кожного конкретного об'єкта нормативно закріпленим критеріям, статусі суб'єктів, формуванні правовідносин, способах визначення їх змісту. У той же час в системі охорони прав на об'єкти права промислової власності значну частину займають норми адміністративного права. Перш за все, це стосується норм, які регулюють повноваження державних органів на видачу охоронних документів. Вони використовують адміністративні методи:

- 1) нормативний порядок отримання правової охорони;
- 2) визначення категорій віднесення до об'єктів промислової власності юридично значимих утворень.

Слід зазначити, що норми, які визначають існування промислової власності, підлягають кодифікації за предметною ознакою і поділяються на види:

- 1) адміністративні і цивільні (за методом правового регулювання);
- 2) регулятивні і охоронні (за підставами виникнення);
- 3) абсолютні і відносні (за колом зобов'язаних осіб) [3, с. 122–123].

Із завданням охорони та захисту прав на об'єкти промислової власності тісно пов'язані норми спеціального законодавства. Це завдання конкретизоване у низці статей спеціального законодавства. П. п. 1 і 2 ст. 20 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» визначають, що по-

рушенням прав власника свідоцтва є будь-яке посягання на права власника свідоцтва, передбачені ст. 16 цього Закону, в тому числі вчинення без згоди власника свідоцтва дій, що потребують його згоди, та готування до вчинення таких дій, що тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством України.

Порушенням прав власника свідоцтва вважається також використання без його згоди в доменних іменах знаків та позначень, вказаних у п. 5 ст. 16 цього Закону.

Охорона всіх форм власності розглядається КУпАП як одне з основних завдань законодавства про адміністративні правопорушення, що узгоджується з нормами Конституції України, згідно з якими держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом (ч. 4 ст. 13). Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом (ст. 54).

Сьогодні юридичний аспект адміністративно-правового регулювання, на думку О. Чомахашвілі, залишається без структурного, логічного аналізу як на доктринальному, так і на нормативному рівні. Складність адміністративно-правового регулювання у зазначеній сфері полягає в тому, що існує значна кількість нормативно-правових актів, які містять норми, що стосуються різних галузей законодавства, превалюють у більшості своїй підзаконні акти, що ускладнює систематизацію внаслідок їх великої кількості, відсутня визначена правова термінологія [4, с. 31]. Це можна прослідкувати на прикладі одного з об'єктів промислової власності – промислового зразка.

Проблемність правової охорони прав на промислові зразки є настільки гострою, що навіть при проведенні формальної експертизи промислових зразків з'ясовано, що при проведенні 34 експертиз промислових зразків, здійснених експертами Українського інституту промислової власності, експерти припустилися низки помилок, які у свій час стали глибинними причинами спорів між сторонами судових процесів. Зокрема, йдеться про таке. За результатами експертизи надана правова охорона 6% об'єктів, які не належать до тих, яким надається така охорона відповідно до Закону України «Про охорону прав на промислові зразки». У 67% випадків виявлена невідповідність сукупності суттєвих ознак в описах промислових зразків їх опублікованим зображенням. На стадії формальної експертизи експерти, які її проводили, у 9% досліджень не змогли відрізнити технічний опис виробу від ознак, які характеризують промислові зразки як об'єкт творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання. Виявлено, що у 3% досліджених промислових зразків існує їх невідповідність вимозі єдності [5, с. 22–23].

У питаннях охорони прав на об'єкти промислової власності норми спеціального законодавства, що регулюють правовідносини в цій сфері, безпосередньо не пов'язані з адміністративною відповідальністю. Основним джерелом норм, які встановлюють адміністративну відповідальність, є Кодекс України про адміністративні правопорушення та Митний кодекс України. Вказані кодекси містять норми, якими встановлюється адміністративна відповідальність за порушення прав на об'єкти промислової власності, і становлять собою законодавство про адміністративні правопорушення.

Склади адміністративних правопорушень, що посягають на об'єкти промислової власності, містяться в ст. 51-2 КУпАП. Аналіз норм цієї статті свідчить, що законодавець до незаконного використання об'єкта права інтелектуальної власності включає: літературний чи художній твір, їх виконання, фонограми, передачі організації мовлення, комп'ютерні програми, бази даних, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральної мікросхеми, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин тощо, якщо здійснюється привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом.

Висновки. Здійснене дослідження свідчить про відсутність в нормах адміністративного закону такого об'єкта промислової власності, як географічне зазначення. Для правильної кваліфікації вчиненого правопорушення обов'язковим є встановлення та правильне визначення об'єкта адміністративного правопорушення. Точне встановлення об'єкта адміністративного правопорушення повинне бути обумовлене існуючою системою охорони зазначеного інституту права інтелектуальної власності Цивільним (ст. ст. 501–504), Господарським (ст. ст. 160–161) [81] та Кримінальним (ст. 229) кодексами України. Наявність такої системи правової охорони визначає необхідність адміністративно-правової охорони географічного зазначення шляхом включення цього об'єкта до ст. 51-2 КУпАП.

Точне встановлення об'єкта адміністративно-правової охорони повинне бути зумовлене й існуючою системою охорони права на географічне зазначення походження товару законодавством України.

З метою удосконалення адміністративно-правової охорони прав на географічне зазначення, пропонуємо внести зміни до ст. 51-2 КУпАП шляхом включення цього об'єкта до норм статті.

З метою удосконалення адміністративного законодавства пропонується ст. 51-2 КУпАП викласти у такій редакції.

Ст. 51-2. «Порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності».

Незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності (літературного чи художнього твору, їх виконання, фонограми, передачі організації мовлення, комп'ютерної програми, бази даних, наукового відкриття, винаходу, корисної моделі, промислового зразка, знака для товарів і послуг, топографії інтегральної мікросхеми, географічного зазначення, раціоналізаторської пропозиції, сорту рослин тощо), привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом, – тягне за собою накладення штрафу від десяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення.

Список використаних джерел:

1. Світличний О. Право інтелектуальної власності: підручник / О. Світличний. – К. : НУБіП України, 2015. – 355 с.
2. Шляхи удосконалення правової охорони та захисту об'єктів промислової власності в Україні: аналіз, пропозиції : [монографія] / [Орлюк О., Крощенко В., Работягова Л., Міндрул А., Тверезенко О., Бутнік-Сіверський С.] ; за ред. д. ю. н. Орлюк О. – К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2009. – 132 с.
3. Галянтич М. Співвідношення правових категорій «охорона» та «захист» промислової власності / М. Галянтич // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 19. – О. : Юрид. л-ра / Одеська нац. юрид. акад., 2003. – С. 121–134.
4. Чомахашвілі О. Зміст адміністративно-правового регулювання у сфері охорони прав на промислові зразки / О. Чомахашвілі // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. – № 6. – С. 27–32.
5. Васильківська Т., Кращенко В. Судова експертиза запатентованих промислових зразків у цифрах і фактах / Т. Васильківська, В. Кращенко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2008. – № 6. – С. 13–25.

УДК 342.9

ГАСПАРЯН С.Г.

ПЕРЕДУМОВИ НЕДЕРЖАВНОЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена питанню змісту та сутності недержавної правоохоронної діяльності в сучасному суспільстві. У статті висвітлено питання змісту понять «недержавна правоохоронна діяльність», «недержавна правоохоронна система», її особливості та відповідна побудова. Основні положення статті містять теоретичне обґрунтування вказаної діяльності та її структуру.

Ключові слова: правоохоронна функція, методи, засоби, законодавець, недержавна правоохоронна діяльність.

Статья посвящена вопросам содержания и сущности негосударственной правоохранительной деятельности в современном обществе. В статье освещены вопросы содержания понятий «негосударственная правоохранительная деятельность», «негосударственная правоохранительная система», ее особенности и соответствующая структура. Основные положения статьи содержат теоретическое обоснование указанной деятельности и ее структуры.

Ключевые слова: правоохранительная функция, методы, средства, законодатель, негосударственная правоохранительная деятельность.